

Sveriges vargar är få i

Sverige intar bottenplaceringar bland de 26 europeiska länder som har varg, både vad gäller antal vargar, vargantalet i relation till landets yta och vad gäller befolkningstäthet. Många länder med mycket sämre förutsättningar än Sverige hyser avsevärt fler vargar, i tätare stammar.

(häggn)

I rovdjursdebatten hörs ofta uttalanden som kan tolkas som att Sverige, åtminstone delar av landet, översvämmas av vargar och att vi nu slutgiltigt måste stoppa vargstammens tillväxt. Kontentan av många uttalanden är helt enkelt: "Det finns inte plats för vargen i Sverige – åtminstone inte fler än de dryga 200 vi har idag."

När Sveriges Riksdag nu har tagit det väntade beslutet om en ny rovdjurspolitik kan man konstatera att de grupper i samhället som vill minimera antalet vargar i landet har lyckats över förväntan med sin lobbyverksamhet. Tills vidare, i första hand till 1 juli 2012, skall antalet vargar i Sverige maximeras till 210 st. Det innebär att man redan i vinter kommer att påbörja jakt, utöver ren skydds jakt, på en art som bedöms som akut hotad.

När den senaste rovdjursutredningen tillsattes var ambitionen att motsättningarna mellan olika intressegrupper skulle minska. Resultatet, efter att rovdjursutredaren presenterade sina förslag, blev tyvärr det motsatta. Idag står olika intressen i rovdjursfrågan längre ifrån varandra än på mycket länge. När våra beslutande politiker dessutom, i extremt hög grad, har lyssnat till och tagit intryck av enbart den ena sidans åsikter, har motsättningarna i rovdjursfrågan tyvärr blivit ännu tydligare. Hur många tror förresten att våra politiker efter den 1 juli 2012 skall våga fatta beslut om att åter till-

låta fler vargar? De som vill minimera antalet vargar kommer säkert att fortsätta med sina inflytelserika lobbyverksamheter.

VAR I EUROPA FINNS DET PLATS FÖR VARGEN – OM INTE I SVERIGE?

Mot bakgrund av nedanstående jämförelser är frågan minst sagt befogad. I tabellen intill jämförs 26 länder i Europa, länder som alla har varg.

Antalet vargar avser situationen så som den såg ut 2004. För Sverige och Norge anges

"Dryga 200 vargar som politisk målsättning i Sverige är en genant låg ambition i jämförelse med de allra flesta andra länder i Europa."

dock antalet vargar avseende år 2008. Jämförelsen skulle för Sveriges del bli ännu sämre om vi hade valt att använda 2004 års siffror även för vårt land.

Jämför vi antalet vargar per 1 000 km² hamnar Sverige på en 21:a plats bland 26 länder. Sverige placerar sig alltså långt ned på den listan.

Räkna vi det totala antalet vargar, oberoende av landets storlek, hamnar Sverige på en 18:e plats bland de 26 länderna. Även i den jämförelsen ligger Sverige dåligt till.

Jämför vi antalet invånare per km² ligger Sverige på en 24:e plats bland 26 länder. Sverige är alltså ett av Europas glesast befolkade länder.

Vi jämför ländernas yta och noterar att Sverige ligger på 4:e plats bland de 26 länderna. Sverige är således ett av Europas till ytan största länder, med gott om plats även för vargar och andra rovdjur – kan man tycka.

Hur man än väljer att göra jämförelser ligger Sverige mycket dåligt till bland Europas länder – om man ser till förekomst av varg i relation till ländernas storlek och i förhållande till antalet människor som bor i de olika länderna.

Notera att jämförelsen avser Europa och inte EU samt att de länder som saknar varg (exempelvis Danmark, Storbritannien, Holland, Belgien m fl) inte finns med i jämförelsen.

MEN, INVÄNDER NÅGON – SVERIGES VARGAR FINNS JU BARA I EN LITEN DEL AV LANDET...

Det är förvisso sant att våra vargar huvudsakligen förekommer i delar av Svealand, med tätast koncentration i Värmland, Dalarna, Örebro och Gävleborgs län samt i Västra Götaland.

Men detta förhållande är inte unikt för Sverige. Samma situation, att varg finns huvudsakligen eller enbart i delar av landet, gäller också för många andra länder i Europa där vargen förekommer.

ett Europaperspektiv

MEN, INVÄNDER NÅGON ANNAN – I SVERIGE HAR VI BÄTTRE KOLL PÅ VÅRA VARGAR ÄN NÅGON ANNANSTANS I EUROPA...

Visst, med stor sannolikhet är det så att uppgifterna om antalet vargar i många länder är osäkra och baserade på ibland grova uppskattningar snarare än på kvalificerade inventeringar. Detta eftersom många länder har förhållandevis mycket sämre förutsättningar än Sverige, inte minst ekonomiska, när det gäller att regelbundet genomföra inventeringar.

Å andra sidan – det är inte bara länder som Rumänien, Vitryssland, Bulgarien eller Makedonien, för att ta några länder ur listan, som uppger att de har mycket varg. Polen, Slovenien, Kroatien, Portugal, Spanien, Estland, Lettland och Litauen är bara några av länderna på listan som också uppger att de har betydligt tätare vargpopulationer än Sverige.

Jag frågar mig – har alla länder, förutom Sverige, undermåliga inventeringsunderlag eller dåliga uppskattningar om sina respektive vargpopulationer? Är det bara Sverige som kan?

LÅT OSS ANVÄNDA SIFFRORNA I TABELLEN OCH GÖRA OM JÄMFÖRELSEN

Men nu reducerar vi antalet officiellt angivna vargar till 25 procent i alla länder – utom i Sverige där vi fortfarande räknar med 220 vargar.

Med en sådan räkneoperation hoppas jag att man, åtminstone i viss mån, har utjämnat de osäkerheter som finns när det gäller tillförlitligheten av officiellt angivna vargar i en del länder.

I en jämförelse av antalet vargar per 1 000 km² avancerar Sverige då från 21:a plats till 19:e plats bland de 26 länder i Europa som har varg. Vi passerar Ungern och Italien, men ligger fortfarande långt efter merparten av övriga länder.

SVERIGE HAR PLATS FÖR EN STÖRRE ANDEL AV EUROPAS VARGAR!

Slutresultatet, hur man än räknar och jämför, blir att Sverige framstår som ett land som har väldigt lite varg. Detta trots att Sverige, i ett Europaperspektiv, har unika förutsättningar att hysa vargar och andra rovdjur.

Sverige är:

- ett av Europas största länder
- ett av Europas mest glesbefolkade länder
- ett land med god tillgång på, för vargar och andra stora rovdjur, naturliga bytesdjur, såsom älg, rådjur, vildsvin, hare m m.

MINNESOTA I USA – 3 000 VARGAR PÅ HALVA SVERIGES YTA

Minnesota ligger inte i Europa, men

exemplet är ändå så slående att det är svårt att inte göra en jämförelse också med Minnesota. Delstaten är ungefär hälften så stor som Sverige och med ungefär samma befolkningstäthet. Här lever 3 000 vargar, utan större problem. Tillgången på föda, främst vitsvanshjärt, är mycket god och borde kunna jämföras med tillgången på älg och rådjur m m i Sverige.

En process pågår för att föra ned förvaltningen av Minnesotas vargar på delstatsnivå, men fortfarande ligger ansvaret på federal nivå! I ett europeiskt perspektiv kan det liknas vid att EU skulle besluta om förvaltningen av våra svenska vargar och att Sverige inte skulle ha något att säga till om. I vårt land har våra politiker nu till och med fört ned förvaltningen av vargen på länsstyrelsenivå! Vi talar alltså om en art som bedöms som akut hotad!

VARGEN – EN DEL AV VÅR BIOLOGISKA MÅNGFALD

I Sverige vill vi gärna framhålla oss själva som ett land som värnar om natur- och miljövärden. Messtads är vi också, i andra sammanhang, förhållandevis duktiga på att ta vår del av ansvaret för biologisk mångfald.

Men, tar vi verkligen vårt ansvar när det gäller att värna vargen som en naturlig och självklar del i vår biologiska mångfald? Jämförelserna med andra länder i Europa talar sitt tydliga språk.

Totalt dryga 200 vargar i Sverige, som nu blivit en politisk målsättning och en maxigräns tills vidare, är en ambition som är genant låg i en jämförelse med de allra flesta andra länder i Europa. Det är varken mer eller mindre än ett hån mot alla de länder i Europa som, med mycket sämre förutsättningar än vi, hyser betydligt fler vargar.

Trots våra unika förutsättningar – vad gäller total landareal, vad gäller tillgång till stora viltrika och glest befolkade naturområden och vad gäller antal människor, totalt och per ytenhet – resonerar Sverige som land, och en majoritet av våra riksdagspolitiker, på samma sätt som många enskilda vargmotståndare; ”Vargen får gärna finnas, men inte här.”

Ambitionen för Sverige borde vara att hysa så många vargar som möjligt och att genom förebyggande åtgärder minimera problemen. I stället har man sökt, och hittat, konstlade metoder som inplantering av nya individer för att kunna tillåta så få vargar som möjligt.

Vargtäthet i europeiska länder med varg

Länder ordnade efter antal vargar/1 000 km ²	Antal vargar	Vargar/1 000 km ²	Människor/km ²
1. Makedonien	800	31,1	82
2. Grekland	2 000	15,2	82
3. Rumänien	3 000	12,6	90
4. Vitryssland	2 500	12,1	50
5. Lettland	750	11,6	36
6. Estland	500	11,1	29
7. Litauen	600	9,2	55
8. Bulgarien	1000	9,0	67
9. Albanien	250	8,7	110
10. Slovakien	400	8,2	111
11. Bosnien/Herzegovina	400	7,8	79
12. Spanien	2 500	5,0	91
13. Serbien/Montenegro	500	4,9	106
14. Ukraina	2000	3,3	79
15. Portugal	300	3,3	115
16. Kroatien	170	3,0	80
17. Slovenien	50	2,5	100
18. Polen	700	2,2	127
19. Italien	500	1,7	198
20. Ungern	50	0,54	108
21. Sverige	220	0,49	23
22. Finland	160	0,47	17
23. Tjeckien	20	0,25	133
24. Frankrike	40	0,07	94
25. Norge	20	0,05	12
26. Tyskland	15	0,04	230

Jämförelse mellan europeiska länder, vad gäller antal och täthet av vargar samt täthet av människor.

Underlaget till antalet vargar, är hämtat från rapporten: Status and Trends for Large Carnivores in Europe, LCIE report for the UNEP-WCMC project “Biodiversity Trends and Threats in Europe” by the Large Carnivore Initiative for Europe, February 2004.

HUR MÅNGA VARGAR VI ACCEPTERAR ÄR EN FRÅGA OM ATTITYDER

Oavsett alla argument och övertoner i debatten – kom inte och påstå att det inte finns plats för varg i Sverige och det i betydligt större antal än idag. Flera stora attitydstudier har också visat att en majoritet, även av glesbygdsborna, är positiva till våra rovdjur och gärna ser fler rovdjur, inklusive varg, i vår natur.

Vargens framtid är inte en fråga om huruvida det finns plats för vargen i vår svenska natur eller ej. Frågan handlar om huruvida vi är villiga att dela vårt livsutrymme och allas våra älgar, rådjur, vildsvin, harar m m – vargars naturliga byten – med en art som tog landet i besittning långt före oss människor.

Vi människor, och våra attityder, avgör framtiden för vargar och andra stora rovdjur. Dessa djur har visat att de kan leva med oss. Nu är det upp till oss att visa att vi kan leva med dem.

TEXT O FOTO:

MATS ERICSON / TAIGA NATURE & PHOTO